

Eksamen i kunnskapsområdet STM, sensorveiledning

Eksamen er temabasert med tema innenfor områdene; SPRÅK, TEKST, MATEMATIKK. Generelt skal vurderingen være i samsvar med læringsutbyttebeskrivelsene i emnebeskrivelsen (vedlegg) og Universitets – og høyskolerådets overordnede karakterbeskrivelser:

symbol	betegnelse	generell, ikke fagspesifikk beskrivelse av vurderingskriterier
A	fremragende	Fremragende prestasjon som klart utmerker seg. Kandidaten viser svært god vurderingsevne og stor grad av selvstendighet.
B	meget god	Meget god prestasjon. Kandidaten viser meget god vurderingsevne og selvstendighet.
C	god	Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Kandidaten viser god vurderingsevne og selvstendighet på de viktigste områdene.
D	nokså god	En akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Kandidaten viser en viss grad av vurderingsevne og selvstendighet.
E	tilstrekkelig	Prestasjonen tilfredsstillende minimumskravene, men heller ikke mer. Kandidaten viser liten vurderingsevne og selvstendighet.
F	ikke bestått	Prestasjon som ikke tilfredsstillende de faglige minimumskravene. Kandidaten viser både manglende vurderingsevne og selvstendighet.

(<https://www.uhr.no/temasider/karaktersystemet/karakterbeskrivelser/>)

DELEKSAMEN 1

Skriftlig eksamensmappe, skal inneholde tre fagtekster av fagdidaktisk karakter, dvs. både teoretisk dybdekunnskap på de tre fagområdene kombinert med kunnskap om barns utvikling på områdene, samt en forståelse av hvordan teorien kan danne et grunnlag for praksis. Det gis en oppgave innenfor et språklig tema, en innenfor et tekst-tema og en innenfor et matematisk tema.

Opgavene har vært gitt som arbeidskrav i tilknytning til undervisningen i de ulike tema, og studentene har fått tilbakemelding fra faglærer på sitt førsteutkast (tilgjengelig i Canvas). I tillegg skriver studenten en kort tekst der det reflekteres over arbeidet og utbyttet av dette.

De tre fagtekstene teller likt i vurdering og karakterfastsettelse, og alle tre tekster sett hver for seg må være av en faglig kvalitet som vurderes som bestått. Eksamensmappen må være vurdert til bestått før kandidaten kan fremstille seg til muntlig eksamen.

Ifølge studieplanen, kan kandidaten ved ikke bestått resultat på mappen (ved samlekarakter F), omarbeide mappens bidrag én gang. Dette vil da gjelde som eksamensforsøk 2. Ved tredje eksamensforsøk og ved forøk på forbedring av karakter må nye arbeidskrav og ny mappe leveres ved neste ordinære eksamensgjennomføring.

Det gis en samlet karakter på mappen i samsensur mellom to interne og to eksterne sensorer. Kontakt eksamenskontoret for å sette opp en videokonferanse som alle fire kan delta på. Når det gjelder språk/målform, kan kandidaten skrive på norsk, bokmål og/eller nynorsk. Svenske kandidater kan skrive på svensk.

DELEKSAMEN 2

Muntlig eksamen er en 20 minutters faglig samtale der det tas utgangspunkt i to av de tre områdene; språk, tekst og matematikk. Det er to faglærere til stede, og kandidaten har rett til å møte faglærere som har dybdekompetanse på områdene. Kombinasjonsmuligheter er da språk/tekst – språk/matematikk – tekst/matematikk. I samtalen må kandidaten belyse de to ulike emnene slik at begge hver for seg kan vurderes som bestått. Det gis en samlet karakter på prestasjonen. Intern sensur.

DELEKSAMEN 1:

Generelle krav til mappetekstene:

- Tekstene viser at kandidaten mestrer norsk skriftlig (svensk) og bruker fagterminologi på en formålstjenlig måte.
- Kildene i teoridel er hentet fra ulike deler av pensum og fra andre likeverdige kilder.
- Didaktisk del kan også ha henvisninger til styringsdokumenter, men ikke alene dette.
- Tekstene skal følge retningslinjer for redelig kildeføring og ha en litteraturliste som gjenspeiler referanser brukt gjennom teksten.

1.MAPPETEKST: BARNES SPRÅKUTVIKLING OG ARBEID MED SPRÅK I BARNEHAGEN

Oppgavens ordlyd:

Som barnehagelærer skal du være en bevisst språklig rollemodell og en samtalepartner som fremmer utvikling og læring i arbeid med barnehagens innhold. For å kunne arbeide med barns språk *daglig*, slik rammeplanen krever, må du ha kunnskap om barns språkutvikling.

Skriv en fagtekst der du gjør rede for barns språkutvikling, fonologisk, morfologisk, syntaktisk og semantisk fra ca. 1 år til 4-5 år. Deretter skal du beskrive et opplegg med ulike aktiviteter som kan stimulere utviklingen av barns språkssystem når det gjelder en eller flere deler av barns språkutvikling (fonologisk, morfologisk, syntaktisk og/eller semantisk). Du velger selv tidsramme for opplegget og aldersgruppe opplegget er rettet mot. Du må også begrunne ut fra teorien i første del av teksten din hvorfor disse aktivitetene fremmer språkutviklingen til barn på de nevnte områdene. Forhold deg reflekterende i siste del av teksten din.

Ta først og fremst utgangspunkt i Høigård kap. 3 og 7. Trekk gjerne inn aktuelt stoff fra annen faglitteratur på litteraturlisten og i forslagene til videre lesning.

Teksten din skal leveres i oppgavemappe i Canvas innen fredag 14. september kl. 16:00

Du får skriftlig tilbakemelding fra faglærer i Canvas. Deretter skal du bearbeide teksten og levere den som en av mappetekstene i digital eksamensmappe i desember!

Formkrav:

Omfang: 2000 ord

Skrift: Times New Roman 12

Linjeavstand: 1,5

Husk kildehenvisninger og litteraturliste etter APA. Disse er ikke med i de 2000 ordene.

Forventninger til besvarelsene:

1) teori:

- Kandidaten skal kunne gjøre rede for barns lingvistiske utvikling, sentrale trekk ved den fonologiske, morfologiske, syntaktiske og semantiske utviklinga fra ca. 1 år til 4-5 år.
- Kandidaten skal kunne vise vurderingsevne og selvstendighet i tilnærminga til fagstoffet i forhold til kilder
- For å tilfredsstille minimumskravene må alle fire nevnte områder være gjort rede for, og teksten må være mer enn en sitatsamling. I tillegg må språket i teksten kommunisere på en hensiktsmessig måte.
- Det er mulig å besvare teoridel av oppgaven med kap. 3 i Høigård som eneste kilde, men om andre relevante deler av pensum og evt. andre likeverdige kilder trekkes inn, vil det kunne være et tegn på selvstendighet

2) didaktikk:

- Kandidaten skal kunne beskrive et opplegg med ulike språkstimulerende aktiviteter og forankre aktivitetene i opplegget i teori om barns muntlige språkutvikling (lingvistisk område).
- Kandidaten skal kunne vise forståelse, refleksjon og vurderingsevne i valg av aktiviteter.
- Dersom kandidaten i tillegg peker på sammenheng mellom valgte aktiviteter og andre fagområder i STM som er relevante, vil det kunne være et tegn på selvstendig bruk av kunnskap
- For å tilfredsstille minimumskravene må det være en viss sammenheng mellom teori og aktivitetene som beskrives.
- Språket i teksten viser at kandidaten behersker relevante faguttrykk og norsk (svensk) skriftlig og kommuniserer på en hensiktsmessig måte.

Form:

- Teksten er sammenhengende når det gjelder både språk og struktur.
- Språket i teksten viser at kandidaten behersker relevante faguttrykk og norsk (svensk) skriftlig og kommuniserer på en hensiktsmessig måte.
- Teksten følger gitte formkriterier.

MAPPETEKST 2: OM BILDEBOK

Oppgavens ordlyd:

- 1) Presenter og tolk en av bildebøkene på listen nedenfor. I din analyse skal du legge vekt på det multimodale samspillet; hvordan verbaltekst og bilder spiller sammen for å få fram tema og kunne vekke lesernes interesse. Det du fokuserer på i din analyse, bør være relevant for hovedtema og det som du ser som karakteristisk i/med boken.
Aktuelle perspektiver:
  - Tema(er)
  - Struktur
  - Fortellertekniske grep
  - Perspektiv- og fargevalg i illustrasjonene
  - Intertekstualitet
  - Karakterer/persongalleri
  - Dobbelstemme/allalderslitteratur
- 2) Deretter skal du reflektere over hvordan du kunne tenke deg å arbeide med boken i barnehagen. Bestem aldersgruppe og gruppestørrelse selv. Finnes det noe i rammeplanen som aktualiserer akkurat denne boken og/eller måten du tenker at du kan arbeide med den?

I din analyse må du referere til relevant litteratur på pensumlisten og evt. andre kilder og ta i bruk fagbegreper.

Hovedlitteratur for denne oppgaven er boka til Birkeland, Mjør og Teigland i tillegg til pensumlitteratur i kompendiet. Husk at også andre deler av pensum kan være relevant når du kommer til det didaktiske spørsmålet i del 2.

Formelle kriterier for teksten:

Skriv 1800 - 2000 ord

Dersom du tar med oppslag fra boka, kommer dette i tillegg.

Skriftstørrelse 11 eller 12 og linjeavstand 1,5.

Innleveringsfrist i Canvas: 5. oktober 2018

Skriv i Word

Bruk litteraturliste og kildehenvisning i APA

Målform: valgfri

Velg en av følgende bildebøker til din mappetekst:

Aisato, Lisa 2018: *Snokeboka*. Oslo: Gyldendal

Alves, Daniele Evelin og Line Halsnes 2016: *Inni mamma*. Oslo: Figenschou

Dahle, Gro og Svein Nyhus, utgaven 2009: *Snill*. Oslo: Cappelen Damm

Grøntvedt, Nina E. og Bård Sletvold Torkildsen 2017: *Plutselig*. Oslo: Aschehoug.

Hovland, Henrik og Torill Kove 2003: *Johannes Jensen føler seg annerledes*. Oslo: Cappelen Damm

(Boka er for tiden kun å få kjøpt i en større bok med de tre første fortellingene om Johannes Jensen, men er til låns på de fleste bibliotek – også i en barnehage nær deg?).

Kaldhol, Marit og Wenche Øyen 1986: *Farvel, Rune*. Oslo: Det Norske Samlaget

Kjelsen, Reidar 2008: *Prinsessen som skulle til seters for å gjøre seg fet*. Oslo: Cappelen Damm

Lindgren, Astrid, illustrert og utgitt som bildebok 2002: *Mirabell*. Oslo: Damm

(Den norske utgaven er for tiden utsolgt fra forlaget, men finnes på de fleste bibliotek – også i en barnehage nær deg? Den er å få kjøpt på svensk.)

Lindgren, Astrid, illustrert av Marit Törnqvist og utgitt som bildebok 2003: *Sunnaneng*. Oslo: Damm

Markhus, Vegard 2017: *Ei kjedeleg bok*. Oslo: Aschehoug

Rørvik, Bjørn F. og Gry Morsund 2009: *Bukkene Bruse på badeland* Oslo: Cappelen Damm

Starling, Robert, oversatt av Tormod Løkling 2017: *Brage tenner så det brenner*. Oslo: Egmont Litor

Strid, Jacob Martin, oversatt av Kjetil Jørve 2017: *Mormors Gebiss*. Bergen: Vigmostad Bjørke

Wirsen, Stina, oversatt av Gro Dahle 2016: *liten*. Oslo: Gyldendal

Forventninger til besvarelsene:

1) Presentasjon og tolkning:

- Kandidaten skal kunne presentere, analysere og tolke en bildebok i en sammenhengende tekst.
- Analysen skal utrede det multimodale samspillet og andre relevante perspektiver ved den valgte bildeboka.
- Analysen skal være forankra i aktuell teori.
- Kandidaten viser selvstendighet og vurderingsevne i valg av perspektiv i analysen og forankring av analysen.
- For å tilfredsstille minimumskravene må teksten være mer analytisk enn gjenfortellende og inneholde relevante perspektiver.

2) Didaktisk perspektiv:

- Kandidaten skal kunne reflektere over bruk av bildeboka i barnehagen og bildebokas potensiale til å stimulere ulike områder av barnets utvikling.
- Dersom kandidaten i tillegg peker på sammenheng mellom bruk av bildeboka og andre fagområder i STM som er relevante, vil det kunne være et tegn på selvstendig bruk av kunnskap
- For å tilfredsstille minimumskravene må kandidaten også være bevisst bruk av bildeboka når det gjelder alder og gruppestørrelse.

Form:

- Teksten er sammenhengende når det gjelder både språk og struktur.

- Språket i teksten viser at kandidaten behersker relevante faguttrykk og norsk (svensk) skriftlig og kommuniserer på en hensiktsmessig måte.
- Teksten følger gitte formkriterier.

MAPPETEKST 3: «Planlegging av en aktivitet innenfor temaet måling»

Oppgavens ordlyd:

Du skal planlegge en aktivitet innenfor temaet måling som du vil gjennomføre sammen med barna i barnehagen. Det er ikke noe krav om at aktiviteten skal gjennomføres, men får du mulighet, så bør du gjennomføre den. Fra Rammeplanen for barnehagen, 2017, står det følgende under pedagogisk leder:

Pedagogisk leder

Pedagogisk leder er gitt ansvaret for å iverksette og lede det pedagogiske arbeidet, i tråd med godt faglig skjønn. Den pedagogiske lederen skal veilede og sørge for at barnehageloven og rammeplanen oppfylles gjennom det pedagogiske arbeidet. Den pedagogiske lederen leder arbeidet med planlegging, gjennomføring, dokumentasjon, vurdering og utvikling av arbeidet i barnegruppen eller innenfor de områdene han/hun er satt til å lede.

I denne oppgaven tar vi utgangspunkt i det matematiske temaet måling. Dette temaet er ganske stort, så her må du først velge ett underemne innenfor måling og deretter en aktivitet. Du skal drøfte det matematiske innholdet i den valgte aktiviteten innenfor temaet måling.

Oppgaven skal inneholde:

1. Aldersgruppen på de barna som skal gjennomføre aktiviteten og en begrunnelse for at den valgte aktiviteten passer for denne aldersgruppen
2. Hvordan begrunner du opplegget i gjeldende Rammeplan?
3. En beskrivelse av det valgte underemnet i måling og aktiviteten.
4. En drøfting av det matematiske innholdet i aktiviteten sett i lys av litteraturen.
5. Hvilke utfordringer tror du barna vil møte på når de gjennomfører aktiviteten? Begreper? Samtalen? Annet?
6. Hvordan vil du jobbe videre med det matematiske innholdet?

Frister:

- Veiledning: Oppgaven kan leveres i Canvas i løpet av fredag 9. november for å få veiledning av faglærer.
- Innlevering av eksamensmappen tirsdag 11. desember (digitalt)

Lengde: Minst 2 sider. Ingen begrensninger oppover på antall sider.

Vurderingskriterier:

- Hvordan er planleggingen beskrevet - originalitet?

- Hvordan er Rammeplanen for Barnehage brukt?
- Hvordan er det matematiske innholdet presentert?
- Hvordan er litteraturen eller annen litteratur brukt?
- Refleksjoner knyttet til det videre arbeidet.

Sensorveiledning:

Sensorveiledningen er et forsøk på å gi de ulike sensorene de samme kriteriene når besvarelsen vurderes. Derfor er det viktig å se på helheten i besvarelsen til kandidaten.

Aktuelle læringsutbytte beskrivelser fra emneplanen i Språk, Tekst og Matematikk (STM):

- Studenten har kunnskap om barns matematiske utvikling, barns muntlige og skriftlige språk og språkutvikling, også i flerspråklige og flerkulturelle perspektiv.
- Studenten har kunnskap om matematiske områder som er relevante for barn, og matematikk som verktøy for systematisk utforskning og tenking.
- Studenten har kunnskap om lekens betydning for språk- og matematikklæring.
- Studenten er en bevisst språklig rollemodell og en samtalepartner som fremmer utvikling og læring i arbeid med barnehagens innhold.
- Studenten kan organisere et inkluderende og stimulerende læringsmiljø for matematisk og språklig utforskning, fortelling og høytlesing og sikre kvalitet og kulturelt mangfold i barnehagens tekstformidling.
- Studenten kan dokumentere og evaluere barnehagens arbeid med språk, tekst og matematikk.

I hvilken grad disse læringsutbyttene kandidaten viser i sin besvarelse er avhengig av den aktiviteten kandidaten selv har valgt ut.

Forventninger til besvarelsen:

Det er forventet at besvarelsen til kandidaten inneholder:

- Besvarelsen til kandidaten bør inneholde følgende punkter; Beskrivelse av planlegging, bruk av Rammeplanen for Barnehagen, Beskrivelse av det matematiske innholdet i aktiviteten og Refleksjoner knyttet til aktiviteten og det videre arbeidet. Hvis besvarelsen ikke inneholder alle disse punktene bør karakteren F vurderes.
- Det er forventet at kandidaten viser matematiske og didaktiske kunnskaper i besvarelsen.

Fagspesifikke karakterbeskrivelser:

Beskrivelsen under er veiledende i forhold til å sette karakter, derfor må besvarelsen også vurderes i sin helhet.

Symbol	Betegnelse	Beskrivelse
A	Fremragende	Generelt: Fremragende prestasjon der kandidaten har løst problemer som krever fantasi og innsikt. Besvarelsen viser at kandidaten fullt ut behersker både de begrepsmessige, regnetekniske og anvendelsesmessige delene av emnet. Fremstillingen er klar og presis med korrekt bruk av notasjon og fagterminologi. Noen få mindre feil eller blanke punkter kan tillates.

		<p>I denne besvarelsen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Beskrivelse av planleggingen: Kandidaten gir en fremragende presentasjon av aktiviteten, og viser hvordan aktiviteten er en del av utviklingen til barnet. - Bruk av Rammeplanen for Barnehagen: Kandidaten tar utgangspunkt i Rammeplanen for Barnehagen, men bruker egen tolkning og refleksjoner i beskrivelsen. - Beskrivelse av det matematiske innholdet i aktiviteten: Kandidaten beskriver det matematiske innholdet på en fremragende måte, og ser at denne matematikken er en del av et større bilde. - Refleksjoner knyttet til aktiviteten og det videre arbeidet: Kandidaten gjør fremragende refleksjoner til aktiviteten og utfører vurderinger av det videre arbeidet.
B	Meget god	<p>Generelt: Meget god prestasjon der kandidaten har løst problemer som går utover det rutinemessige, og som krever god oversikt over emnet. Besvarelsen viser meget god beherskelse av de sentrale teknikkene, begrepene og anvendelsene i kurset. Fremstillingen er klar og med stort sett riktig bruk av terminologi og notasjon.</p> <p>I denne besvarelsen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Beskrivelse av planleggingen: Kandidaten gir en meget god presentasjon av aktiviteten, og sier noe om hvordan aktiviteten passer inn i et større bilde. - Bruk av Rammeplanen for Barnehagen: Kandidaten tar utgangspunkt i Rammeplanen for Barnehagen, men bruker egen tolkning i beskrivelsen. - Beskrivelse av det matematiske innholdet i aktiviteten: Kandidaten beskriver det matematiske innholdet på en meget god måte, men det mangler noe. - Refleksjoner knyttet til aktiviteten og det videre arbeidet: Kandidaten gjør noen gode refleksjoner knyttet til aktiviteten og noen gode refleksjoner til det videre arbeidet.
C	God	<p>Generelt: Gjennomsnittlig prestasjon der kandidaten har løst oppgaver av middels vanskelighetsgrad fra de fleste deler av kurset. Besvarelsen viser god beherskelse av de sentrale teknikkene, begrepene og anvendelsene i kurset, men kandidaten har ikke i særlig grad klart å anvende sine ferdigheter og kunnskaper på oppgaver som går ut over det rutinemessige. Fremstillingen er grei å forstå, men kan ha en del formelle mangler.</p> <p>I denne besvarelsen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Beskrivelse av planleggingen: Kandidaten gir en god presentasjon av aktiviteten. - Bruk av Rammeplanen for Barnehagen: Kandidaten bruker det som står i Rammeplanen for Barnehagen og egen tolkning. - Beskrivelse av det matematiske innholdet i aktiviteten: Kandidaten beskriver det matematiske innholdet på en god måte, men det er også noen mangler. - Refleksjoner knyttet til aktiviteten og det videre arbeidet: Kandidaten gjør noen gode refleksjoner knyttet til aktiviteten og noen refleksjoner til det videre arbeidet.
D	Nokså god	<p>Generelt: Prestasjon under gjennomsnittet der kandidaten har løst eller kommet et stykke på vei med oppgaver fra flere sentrale deler av kurset. Besvarelsen viser kjennskap til de viktigste teknikkene, begrepene og anvendelsene i kurset, men kandidaten har vanskelig for å komme helt i mål selv på rutinepregede</p>

		<p>oppgaver. Fremstillingen er stort sett forståelig, men kan ha en god del formelle mangler.</p> <p>I denne besvarelsen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Beskrivelse av planleggingen: Kandidaten gir en presentasjon av aktiviteten. - Bruk av Rammeplanen for Barnehagen: Kandidaten bruker det som står i Rammeplanen for Barnehagen, men i liten grad egen tolkning. - Beskrivelse av det matematiske innholdet i aktiviteten: Kandidaten beskriver det matematiske innholdet stort sett forståelig, men røper en del mangler. - Refleksjoner knyttet til aktiviteten og det videre arbeidet: Kandidaten gjør noen refleksjoner knyttet til aktiviteten og litt til det videre arbeidet.
E	Tilstrekkelig	<p>Generelt: Prestasjon som tilfredsstiller minimumskravene, men heller ikke mer. Besvarelsen viser at kandidaten har kjennskap til begreper, teknikker og anvendelser fra flere deler av kurset, og at han/hun til en viss grad kan bruke sine kunnskaper til å løse oppgaver. Fremstillingen er stort sett forståelig, men røper klare feil og misforståelser.</p> <p>I denne besvarelsen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Beskrivelse av planleggingen: Kandidaten gir en enkel presentasjon av aktiviteten. - Bruk av Rammeplanen for Barnehagen: Kandidaten bruker kun det som står i Rammeplanen for Barnehagen og minimalt av egen tolkning. - Beskrivelse av det matematiske innholdet i aktiviteten: Kandidaten beskriver det matematiske innholdet er stort sett forståelig, men røper store mangler. - Refleksjoner knyttet til aktiviteten og det videre arbeidet: Kandidaten gjør noen refleksjoner knyttet til aktiviteten.
F	Ikke bestått	<p>Generelt: Prestasjon som ikke tilfredsstiller minimumskravene. Besvarelsen viser at kandidaten har manglende kjennskap til sentrale teknikker, begreper og anvendelser, eller manglende evne til å bruke sine kunnskapene til å løse oppgaver. Besvarelser som bare viser beherskelse av en avgrenset del av emnet, vil normalt havne i denne kategorien.</p> <p>I denne besvarelsen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Beskrivelse av planleggingen: Kandidaten gir en presentasjon av aktiviteten, men med åpenbare mangler. - Bruk av Rammeplanen for Barnehagen: Bruker kun det som står i Rammeplanen for Barnehagen. - Beskrivelse av det matematiske innholdet i aktiviteten: Beskrivelse av det matematiske innholdet er mangelfullt og upresist formulert - Refleksjoner knyttet til aktiviteten og det videre arbeidet: Det er gjort veldig få refleksjoner i besvarelsen.

Pensumlitteratur:

- Carlsen M. Wathne U. Blomgren G. (2017): *Matematikk for barnehagelærere*. Kristiansand: Høyskoleforlaget
- Nakken, Anne HJ. og Thiel, Oliver (2016): *Matematikkens kjerne*. Fagbokforlaget.

Sensorveiledning for deleksamen 2 legges ut når deleksamen 2 er gjennomført.

VEDLEGG: Emneplan for STM:

Studiepoeng: 20

Ansvarlig avdeling: Avdeling for lærerutdanning

Stuedsted: Halden

Emneansvarlig: Marion Elisenberg

Undervisningsspråk: Norsk

Varighet: ½ år

LBLDSTM18 Språk, tekst og matematikk (Høst 2018)

Innholdsfortegnelse

- [Emnet er tilknyttet følgende studieprogram](#)
- [Absolutte forkunnskaper](#)
- [Undervisningssemester](#)
- [Studentens læringsutbytte etter bestått emne](#)
- [Innhold](#)
- [Undervisnings- og læringsformer](#)
- [Arbeidsomfang](#)
- [Praksis](#)
- [Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen](#)
- [Eksamen](#)
- [Sensorordning](#)
- [Vilkår for ny/utsatt eksamen](#)
- [Evaluering av emnet](#)
- [Litteratur](#)

Emnet er tilknyttet følgende studieprogram

Obligatorisk emne i *Bachelorstudium i barnehagelærerutdanning, deltid*.

Absolutte forkunnskaper

Progresjonskravene til barnehagelærerutdanningen må være innfridd. Se generell del av studieplanen.

Undervisningssemester

3. semester.

Studentens læringsutbytte etter bestått emne

Kunnskap

Studenten har

- kunnskap om barns matematiske utvikling, barns muntlige og skriftlige språk og språkutvikling, også i flerspråklige og flerkulturelle perspektiv,
- kunnskap om skjønnlitteratur og sakprosa for barn, sjangrer fra muntlige fortellertradisjoner og moderne tekst- og mediekulturer
- kunnskap om betydningen av å utvikle positive holdninger til matematikk, språk og språkmangfold
- kunnskap om matematiske områder som er relevante for barn, og matematikk som verktøy for systematisk utforskning og tenking
- kunnskap om lekens betydning for språk- og matematikklæring
- kjennskap til samisk fortellertradisjon

Ferdigheter

Studenten

- kan observere, legge til rette for, kartlegge og følge opp barns språk- og matematikkutvikling
- er en bevisst språklig rollemodell og en samtalepartner som fremmer utvikling og læring i arbeid med barnehagens innhold
- kan organisere et inkluderende og stimulerende læringsmiljø for matematisk og språklig utforskning, fortelling og høytlesing og sikre kvalitet og kulturelt mangfold i barnehagens tekstformidling
- kan veilede og inspirere barn når de utforsker muntlige og skriftlige sjangrer, matematiske problem, symboler og sammenhenger
- kan bruke IKT som pedagogisk verktøy i arbeidet med kunnskapsområdet

Generell kompetanse

Studenten

- kan dokumentere og evaluere barnehagens arbeid med språk, tekst og matematikk
- kan kommunisere og drøfte faglig-pedagogiske problemstillinger med personalet, foresatte og eksterne samarbeidspartnere
- forholder seg aktivt til samtidens barnehagefaglige diskusjoner knyttet til språk, tekst og matematikk
- mestrer norsk muntlig og skriftlig (bokmål og nynorsk) og kan bruke språket kvalifisert i profesjonssammenheng

Innhold

Innholdet ses i sammenheng med Nasjonale retningslinjer for barnehagelærerutdanning og Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.

- Muntlig språkutvikling, generell begrepslæring og språkets betydning for læring av matematikk
- Skriftspråkutvikling og skriftspråkstimulering, overgang barnehage-skole
- Flerspråklig utvikling
- Ulike typer samtaler med barn
- Helhetlig observasjon og vurdering/bruk av kartleggingsverktøy
- Barnelitterære tekster
- Høytlesing, litterær samtale og muntlig fortelling
- Tall og barns utvikling av tallforståelse
- Begynnende regning og gryende forståelse for symboler og tallsystemer
- Måling og romforståelse

- Tilrettelegging og bruk av barnehagens fysiske miljø og materiell som leketøy, konstruksjonsmateriell, bøker, spill, IKT-verktøy
- Barn som problemløser og pedagogrollen i problemløsningsaktivitet
- Lek- og læringsteori sett i matematiske og språklige perspektiver

Undervisnings- og læringsformer

Undervisning vil foregå på ulike måter, blant annet: forelesninger, gruppearbeid, praktiske øvelser, veiledning, case-relaterte øvelser, loggskrivning og selvstudium. Studentene skal også gi tilbakemelding på noen av hverandres arbeidskrav. IKT er et verktøy i arbeidet med emnet, og studentene skal bruke biblioteket.

Arbeidsomfang

Forventet studieinnsats i emnet i snitt er minimum 14 timer per uke inkludert undervisning.

Praksis

15 dagers praksis i en av HiØs partnerbarnehager.

Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen

1. Obligatorisk deltakelse i undervisning på STM er minimum 80%. Ved tilstedeværelse under 70 % må emnet tas på nytt.
2. Gjennomført og bestått praksis
3. Prosjekter knyttet til praksis
4. 6 skriftlige oppgaver med matematisk og matematikdidaktisk innhold som en del av forberedelsene til undervisningen i matematikkens hovedområder. Disse oppgavene rettes, diskuteres og/eller kommenteres av medstudenter i matematikktimene på oppgitte datoer. For å få godkjent på den enkelte oppgaven, må man være til stede og delta i dette arbeidet. Minimum 4 av de 6 matematikkoppgavene må være bestått for at dette arbeidet skal kunne godkjennes.
5. Fire tekster om språk, tekst og matematikk levert skriftlig og/eller framført muntlig. Tre av disse tekstene er individuelle og skal leveres i eksamensmappe.

Arbeidskrav som ikke skal i eksamensmappen: Studenten får tilbakemelding fra faglærer om arbeidskravene er godkjent/ikke godkjent. Dersom arbeidskrav ikke godkjennes, vil studenten kun få en ny mulighet til å rette opp dette. På arbeidskrav nr. 1 ang. frammøte er det ingen mulighet for å rette opp. Alle disse arbeidskravene skal være godkjent før studenten kan fremstille seg til eksamen.

Arbeidskrav som skal inn i eksamensmappen (3 tekster fra arbeidskrav 5): Skriftlig tilbakemelding fra faglærer som grunnlag for bearbeidelse før tekstene skal leveres i eksamensmappen. Disse arbeidskravene må være levert innen gitt frist for at man skal kunne få tilbakemelding i god tid før eksamen.

Eksamen

Mappevurdering og muntlig eksamen (individuelle)

Mappevurdering bestående av tre bearbejdede tekster fra arbeidskrav 4 og 5 samt et refleksjonskriv på ca. ½ side.

Muntlig eksamen med varighet på ca. 20 minutter. Kandidaten skal være forberedt på å forklare/utdype tekstene i eksamensmappen. Det blir også spørsmål fra deler av kunnskapsområdet som ikke er representert i mappetekstene.

Eksamensmappen må være vurdert til bestått før kandidaten kan fremstille seg til muntlig eksamen. Ved ikke bestått resultat på mappen, kan mappens bidrag omarbeides én gang.

Det gis én samlet karakter for emnet etter karakterregel A-F.

Sensorordning

Intern og ekstern sensor på mappevurderingen.
Interne sensorer på muntlig eksamen.

Vilkår for ny/utsatt eksamen

Ved ønske om forbedring av bestått karakter i emnet må kandidaten levere nye mappebidrag, og deretter fremstille seg for muntlig eksamen.

Evaluering av emnet

Tilbakemelding fra studentene våre er avgjørende for at vi skal kunne tilby best mulige emner og studieprogrammer. Dette emnet evalueres på følgende måte:

- midtveisevaluering
- underveisevaluering
- sluttevaluering

Resultatene behandles av

- trinnleder på trinnledermøte, av studieleder på programutvalgsmøte

Litteratur

Litteraturen er sist oppdatert 17. august 2018.

Teoribøker:

Carlsen M. Wathne U. Blomgren G. 2017 (3. utgave): Matematikk for barnehagelærere. Kristiansand: Høyskoleforlaget

Giæver, Katrine 2014: Inkluderende språkfelleskap i barnehagen. Bergen: Fagbokforlaget

Høigård, Anne 2013: Barns språkutvikling muntlig og skriftlig. Oslo: Universitetsforlaget

Kibsgaard, Sonja og Olaf Husby 2014: Norsk som andrespråk. Barnehage og barnetrinn. Utvalgte kap. Oslo: Universitetsforlaget

Mjør, Ingeborg m.fl. 2018: Barnelitteratur. Sjangrar og teksttypar. Oslo: LNU/Cappelen

Nakken, Anne Hj. Og Thiel, Oliver 2014 eller 2. utg. 2016: Matematikkens kjerne. Fagbokforlag

Pålerud, T. 2018: Se og forstå barn. Vurdering i barnehagen. Bergen: Fagbokforlaget (kap 4 og 5)

Kompendium (er til salgs i bokhandelen)

Berge, Anita 2015: «Grøsset i eventyret» i Berge: Kunsten å skremme barn. Gode grøss fra vugge til småskole. Oslo: Universitetsforlaget

Dahle, Margunn Serigstad m.fl.2018: «Disney som danningsagent» i Bjørg Marit Nyjordet (red): barns mediehverdag. Oslo: Cappelen Damm Akademisk

Grøver, Vibeke 2018: «Å lære to språk i barnehagealderen» i Å lære språk i barnehagen. Oslo: Cappelen Damm Akademisk

Johannesen, Nina og Torunn Wøien 2005: «Matematikk i barnehagen ¿ hvordan kan vi gjøre det?» i Norsk Pedagogisk Tidsskrift 5/2005.

Kulset, Nora B. 2015: «Musikken i språket ¿ språket i musikken» i Kulset Musikk og andrespråk. Norsk tilegnelse for små barn med annet morsmål. Oslo: Universitetsforlaget.

Penne, Sylvi 2001: «Å bli en som leser litteratur» i Penne: Norsk som identitetsfag. Oslo: Universitetsforlaget.

Sandvik, M. og Spurkland, M. 2009: «Hvorfor bruke litteratur i språkstimulering» i Sandvik og Spurkland: Lær meg norsk før skolestart! Språkstimulering og dokumentasjon i den flerkulturelle barnehagen. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag

Solstad, Trine 2018: «Bildeboka ¿ den viktigste boka i barnehagen» i Solstad, Trine, Turid Thorsby Jansen og Anne Marie Øines 2018: Lesepraksiser i barnehagen. Inn i litteraturen på mange måter. Bergen: Fagbokforlaget

Fra internett:

Gjems, L. 2010: Kartlegging av barns språk: Godt for hvem ¿ godt for hva? Nordisk barnehageforskning, Vol 3, 2010. Hentet 29.05.2018 fra <https://journals.hioa.no/index.php/nbf/article/view/286/300>

Hogsnes, H.D. 2017: Bildebokas potensiale for barns erfaringer med sammenheng i overgangen fra barnehage til skole. Viden om Literacy (22). København: National Vidensenter for læsning. Hentet

29.05.18: <http://www.videnomlaesning.dk/tidsskrift/tidsskrift-nr-22-tidlig-literacy-og-tidlig-numeracy/>

Kunnskapsdepartementet 2011: Vurdering av verktøy som brukes til å kartlegge barns språk i norske barnehager. (aktuelle sidetall kommer). Hentet 29.05.2018 fra https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kd/vedlegg/barnehager/rapporter-og-planer/ekspertgruppe/vurdering_av_verktoy_2011.pdf

Sandvik, M., et al. 2009: "-- Har de limt hulter til bulter? Nei, de har tenka... -- Om eventyr og matematikk med flerspråklige barn» i Norsk pedagogisk tidsskrift nr.01/2009 https://www.idunn.no/npt/2009/01/har_de_limt_hulter_til_bulter_nei_de_har_tenka_-_om_eventyr_og_matematikk

Primærlitteratur:

Barnepoesi

Et utvalg fra nyere og eldre tid (legges i Canvas)

Eventyr

Et (selvvalgt) utvalg som inkluderer folkeeventyr, kunsteventyr, eventyr fra en annen kultur, f.eks. samisk. Velg gjerne eventyr som blir omtalt i undervisningen

Bildebøker

Anna Backe-Wiig: Don Fridtjof

Stian Hole: Garmanns sommer

Gro Dahle/Svein Nyhus: Sinna Mann

Astrid Lindgren: Mirabell

I tillegg: En valgfri bildebok fra en gitt liste over nyere bøker. Det blir den boken du skal skrive om i teksten som skal i eksamensmappen.

Fortellingsbøker for barn

Maria Parr: Vaffelhjarte

Håkon Øvreås: Brune

Anbefalt til videre lesing: (listen blir supplert underveis)

Gjervan, M. (red.) 2006: Temahefte om språklig og kulturelt mangfold. Oslo: Kunnskapsdepartementet

Grøver, Vibeke 2018: Å lære språk i barnehagen. Kap. 1-5 Oslo: Cappelen Damm Akademisk

Juuso, Randi og Inga Margrethe Eira Bjørn: Temahefte om samisk kultur i barnehagen. Oslo: Kunnskapsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/kd/red/2006/0107/ddc>

Kjelaas, Irmelin 2009: «Trollet bodde i vann med fart i» - om stimulering av ord og begrepskompetanse hos flerspråklige førskolebarn». Noa. Tidsskrift for norsk som andrespråk. Norsk tilegnelse for små barn med annet morsmål (25-2)

Selås, Magnhild og Ann-Kristin Helland Gujord (red.): Språkmøte i barnehagen, Bergen: Fagbokforlaget

Solstad, Trine, Turid Thorsby Jansen og Anne Marie Øines: Lesepraksiser i barnehagen. Bergen: Fagbokforlaget

Wagner, Åse Kari H., Strömqvist, Sven og Uppstad, Per Henning 2008: Strömqvist og Uppstad: Det flerspråklige mennesket. En grunnbok om skriftspråklæring. (Kap. 2 er særlig aktuelt) Bergen: Fagbokforlaget (LNU)

Temaheftet Antall, rom og form:

<http://www.regjeringen.no/upload/KD/Vedlegg/Barnehager/temahefte/Temahefte%20om%20antall%20rom%20og%20form.pdf>

Udir: Språk er mer enn prat. <http://www.udir.no/Barnehage/Stotterressurser/Sprak/sprakveileder/>

Udir: Temahefte for språk og språkmiljø.

<http://www.udir.no/Upload/barnehage/Pedagogikk/Temahefter/Temahefte%20om%20spr%C3%A5kmilj%C3%B8%20og%20sprakstimulering%20i%20barnehagen%20bokm%C3%A5l%20web.pdf?epslanguage=no>